

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра міжнародного права

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Міжнародне право та національні правові системи»

(обов'язкова)

Галузі знань 08 «Право»/29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність 081 «Право»/293 «Міжнародне право»

Освітньо-кваліфікаційний рівень другий (магістерський)

Харків – 2016

Програма навчальної дисципліни «**Міжнародне право та національні правові системи**»: галузь знань 08 «Право»/29 «Міжнародні відносини», спеціальність 081 «Право»/293 «Міжнародне право», другий (магістерський) освітньо-кваліфікаційний рівень.

Розробники:

Буроменський Михайло Всеволодович, д.ю.н., професор,
Стешенко Володимир Миколайович, к.ю.н., доцент,

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного права
протокол № 11 від 16 червня 2016 р.

Завідувач кафедри _____ проф. Яковюк І. В.

Зміст

<i>1. Вступ.....</i>	<i>4</i>
<i>2. Опис навчальної дисципліни.....</i>	<i>7</i>
<i>3. Зміст програми навчальної дисципліни.....</i>	<i>8</i>
<i>4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни.....</i>	<i>8</i>
<i>4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять.....</i>	<i>10</i>
<i>4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти.....</i>	<i>10</i>
<i>4.3. Освітні технології та методи навчання.....</i>	<i>11</i>
<i>4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни.....</i>	<i>12</i>
<i>4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....</i>	<i>13</i>
<i>4.6. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни.....</i>	<i>18</i>
Додаток 1.....	19
Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни.....	19
Додаток 2.....	22
Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей.....	22
Додаток 3.....	25
Матриця зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями у програмі навчальної дисципліни.....	25

1. Вступ

1. *Мета* навчальної дисципліни полягає в засвоєнні студентами теоретичних та практичних знань у сфері регулювання відносин, пов'язаних із впливом міжнародного права на національні правові системи.

Завданнями дисципліни є опанування студентами вироблених наукою міжнародного права необхідних теоретичних положень; освоєння нормативного матеріалу, що є результатом співробітництва суб'єктів міжнародного права; ознайомлення з відповідною міжнародною та національною судовою практикою; ознайомлення студентів із методологією отримання інформації щодо різноманітних аспектів міжнародного права та його співвідношення з національним правом, у тому числі за допомогою бібліографії та сучасних технічних засобів (електронних баз даних та мережі Інтернет).

2. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми:

а) навчальна дисципліна «Міжнародне право та національні правові системи» є обов'язковою навчальною дисципліною, яка займає місце серед дисциплін фахової підготовки спеціальності 081 «Право». Викладається у I семестрі навчання другого /магістерського/ освітнього рівня загальним обсягом 135 годин (4,5 кредитів за ECTS). З них: 18 лекційних годин, 18 – для практичних занять, 99 – для самостійної роботи студента. Мова викладання дисципліни – українська;

б) вивчення дисципліни базується на наступних дисциплінах – «Міжнародне публічне право», «Міжнародне приватне право», «Право Європейського Союзу», «Право міжнародних договорів» та ін.;

в) основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при вивченні таких дисциплін - «Міжнародне публічне право», «Міжнародне приватне право», «Право Європейського Союзу», «Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод та юридична практика», «Право міжнародних договорів», «Право розв'язання міжнародних спорів» та ін.

3. Предметні компетентності здобувача вищої освіти, сформовані в результаті освоєння навчальної дисципліни:

ПК – 1. Уміння аргументовано формулювати та висловлювати власну позицію стосовно актуальних проблем міжнародного права та його взаємодії з національними правовими системами.

ПК – 2. Здатність правильно тлумачити та застосовувати норми міжнародного права в професійній діяльності.

ПК – 3. Знання та критичне осмислення основних теорій, принципів та понять з міжнародного права.

ПК – 4. Уміння аналізувати, тлумачити, правильно застосовувати вивчені категорії з міжнародного права.

ПК – 5. Здатність аналізувати правові явища, юридичні факти, правові норми та правовідносини, що стосуються предмета міжнародного права та особливостей його взаємодії з національними правовими системами.

ПК – 6. Здатність відтворювати основні підходи та методики щодо взаємодії міжнародного права з національними правовими системами із застосуванням ігрового моделювання.

ПК – 7. Уміння використовувати інформаційні технології та бази даних у процесі збору та обробки інформації в межах конкретної тематики у сфері міжнародного права та його взаємодії з національними правовими системами.

ПК – 8. Здатність самостійно виявляти та досліджувати юридичні питання, що виникають у контексті правового регулювання міжнародних відносин та його впливу на національне право.

ПК – 9. Здатність проводити аналітичні дослідження з питань теорії та практики міжнародного права.

ПК – 10. Здатність надавати кваліфіковані консультації та висновки стосовно окремих питань теорії та практики міжнародного права та його взаємодії з національними правовими системами.

ПК – 11. Здатність оцінювати ступінь ефективності правового регулювання окремих сфер міжнародних відносин та визначати перспективи розвитку відповідної правової регламентації.

ПК – 12. Здатність виявляти недоліки сучасних підходів до правового регулювання окремих сфер міжнародних відносин, пропонувати способи їхнього вдосконалення.

ПК – 13. Уміння аналізувати документи міжнародних організацій, міжнародних конференцій, міжнародних судових установ та характеризувати їхній вплив на регулювання різних сфер міжнародних правовідносин та на національні правові системи.

ПК – 14. Знання загальнотеоретичних понять та концепцій взаємодії міжнародного права з національними правовими системами.

ПК – 15. Здатність давати загальну міжнародно-правову характеристику організаційно-правовим інструментам впливу міжнародного права на національне.

ПК – 16. Знання основних механізмів та процедур розв'язання колізій, що виникають у сфері взаємодії міжнародного права з національними правовими системами.

ПК – 17. Знання етапів становлення, періодизації розвитку, концепцій та підходів до визначення поняття міжнародного права, його місця в системі міжнародних відносин та щодо його взаємодії з національними правовими системами.

ПК – 19. Здатність працювати з міжнародними актами в різних сферах міжнародних відносин.

Експлікація загальних і професійних компетентностей визначається в карті предметних компетентностей (Додаток 1).

4. У результаті освоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

РНС НД – 1.1. Демонструвати знання ключових понять, принципів, теорій та доктрин міжнародного права та його взаємодії з національними правовими системами.

РНС НД – 1.2. Демонструвати знання специфіки предмету, спеціальних принципів, джерел міжнародного права, його системно-структурної будови.

РНС НД – 1.3. Виявляти знання основних етапів еволюції міжнародного права та його взаємодії з національними правовими системами, характеризувати сучасний стан та напрями подальшого розвитку міжнародно-правового співробітництва в контексті глобалізації.

РНС НД – 1.4. Відшуковувати, самостійно вивчати й аналізувати вітчизняну та зарубіжну міжнародно-правову літературу в контексті дослідження актуальних проблем теорії та практики міжнародного права та його взаємодії з національними правовими системами.

РНС НД – 1.5. Визначати межі правосуб'єктності юридичних осіб та їхніх об'єднань, неурядових організацій у конкретних міжнародних правовідносинах.

РНС НД – 1.6. Здійснювати аналіз основних підходів до визначення природи та місця міжнародного права в системі сучасних міжнародних відносин, пропонувати та обґрунтовувати власні ідеї та пропозиції стосовно відповідної проблематики.

РНС НД – 1.7. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз міжнародних документів: договорів, актів міжнародних організацій, конференцій тощо.

РНС НД – 2.1. Виявляти проблеми правового регулювання в межах окремих інститутів міжнародного права, пропонувати способи їхнього подолання відповідно до принципів міжнародного права, практики та сучасного доктринального доробку з відповідної проблематики.

РНС НД – 2.2. Характеризувати сучасний стан міжнародно-правової співпраці, аналізувати міжнародно-правові заходи та інструменти, формулювати власні пропозиції щодо вдосконалення відповідних механізмів на універсальному, регіональному та локальному рівнях.

РНС НД – 2.3. Виявляти знання основних механізмів, правил та процедур розв'язання конфліктів міжнародного і внутрішньодержавного права.

РНС НД – 2.4. Надавати на професійному рівні консультації щодо сутності й способів реалізації норм міжнародного права та його взаємодії з національними правовими системами.

РНС НД – 2.5. Характеризувати стратегічні напрями зовнішньополітичної діяльності України, результативність співпраці за відповідними спрямуваннями.

РНС НД – 2.6. Здійснювати аналіз законодавства України на відповідність нормам міжнародного права, формулювати пропозиції стосовно наближення національно-правових актів до відповідного правового доробку.

Експлікація результатів освоєння навчальної дисципліни і результатів навчання за спеціальністю і спеціалізацією освітньо-професійної програми визначається в карті результатів навчання, сформульованих у термінах компетентностей (Додаток 2).

5. Модуляризація компетентісно-орієнтованої програми навчальної дисципліни.

Експлікація модуляризації компетентісно-орієнтованої програми навчальної дисципліни визначається у матриці зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями (Додаток 3).

2. Опис навчальної дисципліни

Курс	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність	Дидактична структура навчальної дисципліни
Кількість кредитів ЕКТС:	Рівень освіти – другий (магістерський)	Обов'язкова
Кількість модулів*:	Галузь знань – 08 «Право»/ 29«Міжнародні відносини»	Модуль 1 Лекції: 15 Практичні заняття: 10 Самостійна робота:35
Загальна кількість годин: 120	Спеціальність – 082 «Міжнародне право» / 293	Колоквіум: Модуль 2 Лекції: 15 Практичні заняття: 10 Самостійна робота:35
Тижневих годин: 4	«Міжнародне право»	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальні положення співвідношення міжнародного і внутрішнього права.

Зміст модуля.

Загально-теоретичні проблеми взаємодії міжнародного і внутрішньодержавного права. Вчені, які займалися дослідженням цієї взаємодії. Концепції взаємодії: моністична, дуалістична, синтетична, теорія конвергенції. Погляди Кельзена, Гегеля, Триппеля та Анцилотті на проблеми цієї взаємодії. Проблема державного суверенітету у міжнародному праві.

Проблеми імплементації: поняття, положення у Віденській конвенції 1969 р., законодавче врегулювання в Україні. Трансформація, інкорпорація, рецепція, відсилання, паралелізація тощо. Ратифікація, її форми, види, порядок здійснення. Застереження до міжнародних договорів: підстави, межі прийнятності.

Правові системи сучасності. Романо-германська, англо-американська, змішана, релігійна правова сім'я, традиційна правова сім'я. Соціалістична доктрина взаємодії (історичний опис на прикладі радянської школи)

---

* рекомендовано: не більше 3 модулів для навчальних дисципліни, які вивчаються 1 семестр; не більше 6 модулів для навчальних дисциплін, які вивчаються 2 семестри.

Загальна характеристика дії міжнародного права у правовій системі України. Конституційне і законодавче закріплення.

Термінологічна невизначеність у Законі України «Про міжнародні договори» 2004 року. Позиція Конституційного Суду України із цього питання, доктрина. Проблеми визначення пріоритету норм (національних чи міжнародних), щодо нератифікованих міжнародних угод (згода не надана Верховною Радою України будь-яким передбаченим законом способом).

Галузевий монізм. Взаємодія міжнародного права із різними галузями права України (кримінальне, кримінальне процесуальне, цивільне, цивільно-процесуальне, адміністративне, трудове право). Закріплення у кодексах, законах, а також проблема тлумачення і застосування судами міжнародних договорів. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про застосування судами міжнародних договорів України при здійсненні правосуддя» від 19 грудня 2014 р. № 13 і її значення у застосуванні судами положень міжнародних договорів.

Конституційне і законодавче закріплення. Питання імплементації і тлумачення міжнародних зобов'язань. Проблема співвідношення різних джерел міжнародного права (міжнародний договір, міжнародний звичай, *jus cogens*, *soft law*) і актів внутрішнього законодавства вказаних держав. Питання федералізму у ФРН у контексті міжнародно-договірної правосуб'єктності німецьких земель. Конституційна і Державна Рада Франції у контексті контролю укладення і виконання різними гілками влади міжнародних угод. Дія права Європейського Союзу у правопорядках Франції та Німеччини. Практика Європейського суду з прав людини і її застосування німецькими і французькими судами.

Модуль 2 Реалізація норм міжнародного права в державах різних правових систем.

Зміст модуля

Реалізація норм міжнародного права в державах англо-саксонської правової сім'ї та особливості такої реалізації в Великій Британії, Сполучених Штатах Америки, Канаді, Австралії. Конституційне і законодавче закріплення. Питання імплементації і тлумачення міжнародних зобов'язань. Проблема співвідношення різних джерел міжнародного права (міжнародний договір, міжнародний звичай, *jus cogens*, *soft law*) і актів внутрішнього законодавства вказаних держав.

Реалізація норм міжнародного права в державах романо-германської правової сім'ї та особливості такої реалізації в Федеративній Республіці

Німеччині, Французькій Республіці, Іспанії, Португалії. Конституційне і законодавче закріплення. Питання імплементації і тлумачення міжнародних зобов'язань. Проблема співвідношення різних джерел міжнародного права (міжнародний договір, міжнародний звичай, *jus cogens*, *soft law*) і актів внутрішнього законодавства вказаних держав. Дія права Європейського Союзу у правопорядках Нідерландів та Італії. Практика Європейського суду з прав людини і її застосування нідерландськими та італійськими судами.

Реалізація норм міжнародного права в державах з традиційною правовою системою та особливості такої реалізації на прикладі держав Далекого Сходу і Африки. Конституційне і законодавче закріплення. Питання імплементації і тлумачення міжнародних зобов'язань. Проблема співвідношення різних джерел міжнародного права (міжнародний договір, міжнародний звичай, *jus cogens*, *soft law*) і актів внутрішнього законодавства вказаних держав.

Реалізація норм міжнародного права в державах з релігійною правовою системою та особливості такої реалізації на прикладах Ізраїля та Ірану. Конституційне і законодавче закріплення. Питання імплементації і тлумачення міжнародних зобов'язань. Проблема співвідношення різних джерел міжнародного права (міжнародний договір, міжнародний звичай, *jus cogens*, *soft law*) і актів внутрішнього законодавства вказаних держав.

Особливості реалізації норм міжнародного права в Україні. Конституційне і законодавче закріплення. Питання імплементації і тлумачення міжнародних зобов'язань. Проблема співвідношення різних джерел міжнародного права (міжнародний договір, міжнародний звичай, *jus cogens*, *soft law*) і актів внутрішнього законодавства України.

4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять.

Формами організації освітнього процесу є навчальні заняття, виконання індивідуальних завдань та самостійна підготовка. Залежно від мети навчальні заняття розрізняються за такими видами: лекція, практичне заняття, індивідуальне заняття, консультація тощо.

4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти.

1. Зміст самостійної роботи, як виду позааудиторної роботи студента визначається програмою навчальної дисципліни «Міжнародне право та національні правові системи», методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

У процесі роботи студент повинен самостійно опрацювати конспекти лекцій, матеріали, викладені в підручниках, навчальних посібниках з міжнародного права, джерела міжнародного і національного права України та зарубіжних країн, міжнародну та національну судову практику відповідно до тем навчальної дисципліни. Також важливе значення має робота з науково-практичними коментарями, монографіями, науковими статтями, іншою науковою і навчально-методичною літературою, рекомендованою викладачем. Методичні матеріали повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента.

Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу може виконуватися в науковій бібліотеці Університету, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також в домашніх умовах.

У необхідних випадках ця робота проводиться відповідно до заздалегідь складеного графіка, що гарантує можливість індивідуального доступу студента до потрібних дидактичних засобів.

2. Форми самостійної роботи студента:

- письмове виконання домашніх завдань;
- засвоєння теоретичного матеріалу за темами практичних занять;
- доопрацювання матеріалів лекцій;
- робота в інформаційних мережах;
- опрацювання додаткової літератури;
- розробка кейсів;
- есе за вузькоспеціальною проблематикою;
- створення портфоліо навчального курсу та його презентація;
- написання рефератів, доповідей та їх презентація;
- підготовка та опублікування наукових статей, тез наукових доповідей;
- участь у студентських науково-практичних конференціях;
- складання бібліографії за відповідною темою;
- узагальнення судової практики;
- коментування джерел міжнародного права, а також національного права України та зарубіжних країн;
- інші форми роботи.

Вибір студентом видів самостійної роботи здійснюється за його власними інтересами та узгоджується з викладачем, який забезпечує організацію, контроль та оцінку якості виконання відповідної роботи.

Навчальний матеріал, який згідно із робочим навчальним планом має бути засвоєний студентами в процесі самостійної роботи, вноситься в суму

балів поточного контролю разом із навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

4.3. Освітні технології та методи навчання.

Освітні технології: проблемне навчання, технологія студентоцентристського навчання, одного предмета, методу.

Методи навчання: дискусія, прес-конференція, кооперативне навчання, ситуативне моделювання, особистісна, розвиваюча та формуюча моделі.

4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни.

1. Поточний контроль знань студентів.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

а) систематичність та активність роботи на лекціях, практичних заняттях, (відвідування відповідних форм навчального процесу, активність та рівень знань при обговоренні питань; участь у студентських конференціях, гуртках, конкурсах, олімпіадах; інші форми робіт);

б) виконання тестових контрольних робіт (тестових модулів);

в) виконання завдань для самостійного опрацювання (самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; написання рефератів, есе та їх презентація; підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів; підготовка реферативних матеріалів з публікацій; інші форми роботи).

Види робіт поточного контролю студентів оцінюються в балах: від 0 до 60 балів.

Підсумки поточного контролю проставляються в журналі обліку роботи викладача за накопичувальним принципом і є підставою допуску до іспиту. Якщо студент набрав протягом семестру за підсумками поточного контролю менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни, то він до іспиту не допускається.

2. Підсумковий контроль знань студентів.

Завданням підсумкового контролю знань є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань,

уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі іспиту з вузлових питань, типових та комплексних завдань, практичних ситуацій, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отримані знання з відповідної навчальної дисципліни.

Результати підсумкового контролю знань оцінюються в діапазоні від 0 до 40 балів.

КРИТЕРІЇ

оцінювання знань і умінь студентів з навчальної дисципліни
«Міжнародне право та національні правові системи»
при підсумковому контролі

Кількість балів	Критерії оцінювання знань і умінь студента
40	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
35	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
30	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
25	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки та суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
20	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з

	основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
15	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

**Критерії і рівні оцінювання результатів навчання
(пороговий, типовий, відмінний)**

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка за цією шкалою переводиться за результатами підсумкового контролю знань в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS:

За 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	ВИЗНАЧЕННЯ	Оцінка за національною системою
90–100	A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5
80–89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	4
75–79	C	ДОБРЕ – загалом правильна робота з певною кількістю значних помилок	
70–74	D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3
60–69	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	
20–59	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2
1–19	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс	

4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.

1. Нормативно-правові акти.

Статут Міжнародного Суду Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс] : Складено у м. Сан-Франциско 26 червня 1945 р. – Режим доступу : <http://www.un.org/ru/icj/statut.shtml>

Римський Статут Міжнародного кримінального суду [Електронний ресурс] : Здійснено у м. Рим 17 липня 1998 р. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_588

Statute of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia [Електронний ресурс] : Adopted 25 May 1993 by United Nations Security Council Resolution 827. – Режим доступу : http://www.icty.org/x/file/Legal%20Library/Statute/statute_sept09_en.pdf

Statute of the International Tribunal for Rwanda [Електронний ресурс] : Adopted on 8 November 1994 by United Nations Security Council resolution 955. – Режим доступу : http://legal.un.org/avl/pdf/ha/ict_rwanda_EF.pdf

Statute of the Special Court for Sierra Leone [Електронний ресурс] : Having been established by an Agreement between the United Nations and the Government of Sierra Leone pursuant to Security Council resolution 1315 (2000) of 14 August 2000. – Режим доступу : <http://www.rscsl.org/Documents/scsl-statute.pdf>

Agreement between the United Nations and the Royal Government of Cambodia concerning the prosecution under Cambodian law of crimes committed during the period of Democratic Kampuchea [Електронний ресурс] : Done at Phnom Penh on 6 June 2003. – Режим доступу : <http://www.unakrt-online.org/sites/default/files/documents/volume-2329-I-41723.pdf>

Statute of the Special Tribunal for Lebanon [Електронний ресурс] : Adopted on 30 May 2007 by United Nations Security Council resolution 1757. – Режим доступу : <https://www.stl-tsl.org/en/documents/statute-of-the-tribunal/223-statute-of-the-special-tribunal-for-lebanon>

Statute of the International Tribunal for the Law of the Sea [Електронний ресурс] : Annex VI of the United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 December 1982. – Режим доступу : https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/basic_texts/statute_en.pdf

Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України від 23 липня 1996 р. – № 30. – Ст. 141.

Конституція Французької Республіки

Конституція Федеративної Республіки Німеччина

Конституція США
 Конституція Японії
 Конституція Іспанії

2. Судова практика

Справа Bouzari v Republic of Iran
справа Patriation Reference

Справа Trendtex Trading Co v Central Bank of Nigeria
Справа Trendtex

3. Підручники, навчальні посібники, монографії, статті.

Основна література

Буроменський М.В. Доктрина взаємодії міжнародного і українського права та національна судова практика / Проблеми застосування міжнародних стандартів у правовій системі України – К.: ПРАТ Юридична практика, 2013. – 608 С. (с. 337-358.)

Буроменський М.В. Українська доктрина співвідношення міжнародного і національного права / Правова доктрина України: у 5 т. – Х: Право, 2013. Т. 2: Публічно-правова доктрина України. – 864 с. (с. 632-662)

Буроменський М.В. Імплементация норм международного права в конституционный правовой порядок Украины» / «Право Украины», 2012, № 3-4, стр. 78-97.

Буроменський М.В. Коментар до ст. 9. / Конституція України. Науково-практичний коментар. Харків, Право, 2011. – С. 67-77.

Буткевич В.Г. Согласование международного и внутригосударственного права. – Киев: Вища школа, 1981. – 311 с.

Буткевич В.Г., Мицик В.В., Задорожній О.В. Міжнародне право. Основи теорії: Підручник / за ред. В.Г. Буткевича. – Київ: Либідь, 2002. – 608 с.

Гавердовский А. С. Имплементация норм международного права / А. С. Гавердовский. – Киев : Вища шк., 1980. – 320 с.

Про міжнародні договори України : Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV // Офіційний вісник України від 17 вересня 2004 р. – 2004. – № 35. – С. 11. – Ст. 2317. – Код акту 29955/2004.

Міжнародне право : навч. посіб. / [авт. кол. : Буроменський М. В., Кудас І. Б., Маєвська А. А. та ін.] ; за ред. М. В. Буроменського. – Київ : Юрінком Інтер, 2005. – 336 с. – ISBN 966-667-174-3.

Міжнародне право: Основні галузі : підручн. / за ред. В. Г. Буткевича. – Київ : Вид-во «Либідь», 2004. – 816 с. – ISBN 966-06-0325-8.

Осмнин Б.И. Принятие и реализация государствами международных договорных обязательств. Монография / Б.И. Осминин. М.: Волтерс Клувер, 2006. – 408 с.

Рене Давид. Основные правовые системы современности: Пер. с фр. Москва: Междунар. отношения, 1997. – 400 с.

Dinah Shelton. International Law and Domestic Legal Systems // Oxford University Press Inc., New York, 2011.

Malcolm N. Shaw. International Law before Municipal Courts // International Law. Cambridge, 1997.

Додаткова література

3. Інтернет-ресурси.

Офіційний сайт Постійної палати міжнародного правосуддя – <http://research.un.org/ru/docs/icj/pcij>

Офіційні сайти Міжнародного Суду Організації Об'єднаних Націй:

– <http://www.un.org/ru/icj/>

– <http://www.icj-cij.org/homepage/ru/>

Офіційний сайт Міжнародного кримінального суду – <http://www.un.org/ru/law/icc/>

Офіційний сайт Міжнародного трибуналу по колишній Югославії – <http://www.icty.org/>

Офіційний сайт Міжнародного трибуналу по Руанді – <http://www.un.org/ru/law/icttr/>

Офіційний сайт Спеціального трибуналу по Сьєрра-Леоне – <http://www.rscsl.org/>

Офіційний сайт Надзвичайних палат у судах Камбоджі – <https://www.eccc.gov.kh/en>

Офіційний сайт Спеціального трибуналу по Лівану – <https://www.stl-tsl.org/en/>

Офіційний сайт Міжнародного трибуналу з морського права – <https://www.itlos.org/index.php?id=15>

Офіційний сайт Європейського суду з прав людини – <http://www.echr.coe.int>

Офіційний сайт Суду Європейського Союзу – <http://curia.europa.eu/>

Офіційний сайт Постійної палати третейського суду – <http://www.haguejusticeportal.net/>

Офіційний сайт Арбітражного інституту Торговельної палати м. Стокгольма – <http://sccinstitute.com/ru>

Український часопис міжнародного права – <http://jusintergentes.com.ua/index.php?lang=uk>

Альманах міжнародного права – <http://www.intlawalmanac.net>

European Journal of International Law – <http://www.ejil.org/archives.php>

4.6. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни.

Під час викладання дисципліни «Міжнародне право та національні правові системи» використовуються електронні системи бібліотеки, копіювальна техніка (копір/ксерокс, принтер) для роздруківки текстів міжнародних та національних нормативно-правових актів, рекомендованої літератури. Можливе використання мультимедійного обладнання для проведення презентацій.

Додаток 1

Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни

Шифр та назва компетентностей за спеціальністю і/або спеціалізацією	Шифр та назва компетентностей з навчальної дисципліни
ЗК – загальні (універсальні) компетентності.	ПК – предметні компетентності з навчальної дисципліни
ЗК – 1. Навички системного мислення та самовдосконалення.	ПК – 1. Уміння аргументовано формулювати та висловлювати власну позицію стосовно актуальних проблем міжнародного права.
ЗК – 2. Здатність до критичного переосмислення власного досвіду, до адаптації до різних ситуацій і прояву творчого підходу, ініціативи і наполегливості в досягненні цілей професійної діяльності.	ПК – 2. Здатність правильно тлумачити та застосовувати норми міжнародного права в професійній діяльності.
ЗК – 3. Уміння абстрактно, креативно, критично мислити.	ПК – 3. Знання та критичне осмислення основних теорій, принципів та понять з міжнародного права. ПК – 4. Уміння аналізувати, тлумачити, правильно застосовувати вивчені категорії з міжнародного права. ПК – 5. Здатність аналізувати правові явища, юридичні факти, правові норми та правовідносини, що стосуються предмета міжнародного права.
ЗК-7. Уміння працювати самостійно та в команді, брати на себе ініціативу і відповідальність, переконувати та впливати на інших учасників групи, мотивувати та керувати їх роботою для досягнення поставлених цілей.	ПК – 6. Здатність відтворювати основні підходи та методики розгляду міжнародних спорів міжнародними судовими та арбітражними установами із застосуванням ігрового моделювання.
ЗК – 9. Навички управління інформацією (уміння знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел).	ПК – 7. Уміння використовувати інформаційні технології та бази даних у процесі збору та обробки інформації в межах конкретної тематики у сфері міжнародного права. ПК – 8. Здатність самостійно виявляти та досліджувати юридичні питання, що виникають у контексті правового

	регулювання міжнародних відносин.
ФКС – фахові компетентності за спеціальністю	
ФКС – 1. Уміння розв’язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності, що передбачає проведення наукових досліджень та впровадження інновацій.	ПК – 9. Здатність проводити аналітичні дослідження з питань теорії та практики міжнародного права. ПК – 10. Здатність надавати кваліфіковані консультації та висновки стосовно окремих питань теорії та практики міжнародного права.
ФКС – 4. Здатність індивідуально або в складі команди організувати та проводити наукові дослідження з проблем з міжнародного та європейського права, продукувати гіпотези, визначати наукові проблеми, готувати наукові тексти та доповіді, здійснювати публічну апробацію результатів досліджень.	ПК – 11. Здатність оцінювати ступінь ефективності правового регулювання окремих сфер міжнародних відносин та визначати перспективи розвитку відповідної правової регламентації. ПК – 12. Здатність виявляти недоліки сучасних підходів до правового регулювання окремих сфер міжнародних відносин, пропонувати способи їхнього вдосконалення.
ФКС-5. Знання зв’язку теоретичних аспектів міжнародного права з практикою правозастосування, вміння працювати з різними джерелами сучасного міжнародного права.	ПК – 13. Уміння аналізувати документи міжнародних організацій, міжнародних конференцій, міжнародних судових установ та характеризувати їхній вплив на регулювання різних сфер міжнародних правовідносин.
ФКС-6. Уміння орієнтуватися в проблемах сучасного міжнародного права, теоретичних підходах до його визначення й обґрунтування юридичної обов’язковості.	ПК – 14. Знання загальнотеоретичних понять та концепцій міжнародного права, а також змісту, специфіки, сучасного стану розвитку його основних інститутів.
ФКС-15. Знання основних шляхів розв’язання міжнародних конфліктів з використанням дипломатичних, політико-психологічних, соціально-економічних і силових методів.	ПК – 15. Здатність давати загальну міжнародно-правову характеристику провідним міжнародним міжурядовим організаціям. ПК – 16. Знання основних механізмів та процедур розв’язання спорів у міжнародному праві.
ФКС – 19. Знання закономірностей розвитку глобальних і регіональних правових процесів, механізмів взаємовпливу світової економіки і світової політики.	ПК – 17. Знання етапів становлення, періодизації розвитку, концепцій та підходів до визначення поняття міжнародного права.

<p>ФКС – 21. Уміння виявляти міжнародно-політичні і дипломатичні смислові навантаження і значення проблем, що потрапляють у фокус професійної діяльності.</p>	<p>ПК – 18. Здатність виявляти та оцінювати сучасні виклики в сфері міжнародної безпеки, знання основних міжнародних актів та організаційних засобів підтримання міжнародної безпеки.</p>
<p>ФКС-23. Навички роботи з різними видами правових документів, вміння класифікувати їх, здійснювати оцінку змісту документів різної складності (зокрема, інформаційно-пошукових, реєстраційних, статистичних, а також текстів наукового характеру з графіками, таблицями тощо).</p>	<p>ПК – 19. Здатність працювати з міжнародними актами в різних сферах міжнародних відносин, у тому числі зі статистичною та технічною документацією.</p>

**Карта результатів навчання здобувача вищої освіти,
сформульованих у термінах компетентностей**

Шифр та назва РН за спеціальністю і / або спеціалізацією	Модуль НД	Шифр та назва РН з навчальної дисципліни
РНС – результати навчання за спеціальністю		Результати навчання з навчальної дисципліни
РНС – 2. Здатність продемонструвати знання сутності процесів правової інтеграції на глобальному, регіональних та національному рівнях, їх впливу на міжнародні відносини з урахуванням кон'юнктурних змін у світовій політиці.	№ 1	<p>РНС НД – 1.1. Демонструвати знання ключових понять, принципів, теорій та доктрин міжнародного права та його взаємодії з національними правовими системами.</p> <p>РНС НД – 1.2. Демонструвати знання специфіки предмету, спеціальних принципів, джерел міжнародного права, його системно-структурної будови та його взаємодії з національними правовими системами.</p> <p>РНС НД – 1.3. Виявляти знання основних етапів еволюції міжнародного права, його основних інститутів, характеризувати сучасний стан та напрями подальшого розвитку міжнародно-правового співробітництва в контексті глобалізації та його взаємодії з національними правовими системами.</p>
РНС – 4. Демонструвати концептуальні знання на рівні новітніх досягнень в сфері міжнародного права, як основу для креативного мислення та інноваційної діяльності.	№ 1	<p>РНС НД – 1.4. Відшуковувати, самостійно вивчати й аналізувати вітчизняну та зарубіжну міжнародно-правову літературу в контексті дослідження актуальних проблем теорії та практики міжнародного права, зокрема його взаємодії з національними правовими системами.</p> <p>РНС НД – 1.5. Характеризувати еволюцію та сучасний стан суб'єктів міжнародного права,</p>

		<p>демонструвати знання тенденцій подальшого розширення кола суб'єктів міжнародного права.</p> <p>РНС НД – 1.6. Визначати межі правосуб'єктності недержавних суб'єктів у конкретних міжнародних правовідносинах.</p>
РНС-5. Здатність висувати нові наукові гіпотези в галузі міжнародного права і його взаємодії з національними правовими системами та вибирати відповідні методи їх реалізації.	№ 1	РНС НД – 1.7. Здійснювати аналіз основних підходів до визначення природи та місця міжнародного права в міжнародній системі, пропонувати та обґрунтовувати власні ідеї та пропозиції стосовно відповідної проблематики.
РНС-10. Аналізувати міжнародно-правові документи, готувати аналітичні матеріали з метою формування пропозиції щодо взаємодії норм міжнародного права і національного права на всіх рівнях їх реалізації.	№ 1	<p>РНС НД – 1.8. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз міжнародних документів: договорів, актів міжнародних організацій, конференцій тощо.</p> <p>РНС НД – 1.9. Здійснювати критичний аналіз судової практики стосовно тлумачення та особливостей застосування міжнародно-правових норм у відповідній сфері.</p>
РНС – 3. Здатність здійснювати інноваційні наукові дослідження в галузі міжнародного права та його взаємодії з національними правовими системами.	№ 2	РНС НД – 2.1. Виявляти проблеми правового регулювання щодо взаємодії міжнародного права з національними правовими системами, пропонувати способи їхнього подолання відповідно до принципів міжнародного права, загальних принципів права та сучасного доктринального доробку з відповідної проблематики.
РНС-8. Аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуацій, пов'язані зі складностями в внутрішньодержавній імплементації норм міжнародного права і	№ 2	РНС НД – 2.6. Визначати міжнародно-правові заходи гармонізації міжнародного і національного права.

пропонувати підходи до їх вирішення.		РНС НД – 2.7. Характеризувати актуальні проблеми сучасного розвитку міжнародних відносин, виокремлювати напрями, пропонувати способи, ймовірні моделі та інструменти міжнародно-правової співпраці.
РНС – 11. Демонструвати знання та навички з ділових комунікацій у сфері взаємодії міжнародного права з національними правовими системами, а також ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях.	№ 2	РНС НД – 2.9. Надавати на професійному рівні консультації щодо сутності й способів міжнародно-правового захисту прав та інтересів суб'єктів міжнародного права та захисту міжнародно-правових інтересів на національному рівні.
РНС-14. Інтерпретувати основні інтереси України у різних сферах міжнародних відносин та організаційно-правові засоби їх захисту на національному рівні.	№ 2	<p>РНС НД – 2.10. Характеризувати стратегічні напрями зовнішньополітичної діяльності України, результативність співпраці за відповідними спрямуваннями.</p> <p>РНС НД – 2.11. Здійснювати аналіз законодавства України на відповідність нормам міжнародного права, формулювати пропозиції та визначати правові засоби наближення національно-правових актів до відповідного міжнародно-правового регулювання.</p>

